

STOP VERSPILLING

Het programma voor het tegengaan van de *Landelijke Verspilling*, die wij op minimaal 20 miljard per jaar en mogelijk zelfs het dubbele schatten, is vooral gebaseerd op onderzoek van instituten en personen die geen belang bij het resultaat hebben, of die zelfs ingaan tegen hun eigen belang en dat van hun sector. Feit is immers dat in de afgelopen jaren diverse miljarden verslindende projecten zijn 'doorgedrukt' met behulp van zeer eenzijdige rapporten die letterlijk 'besteld' werden bij instituten uit de sector zelf. Dat zijn geen boude beweringen van Nederland Lokaal, maar officiële conclusies van commissies die hebben onderzocht, waarom er ooit besloten is tot de aanleg van evident verliesgevende spoorlijnen zoals de HSL, de Betuwelijn, ICT-projecten en recent de Noord-Zuidlijn in Amsterdam.

Uit vergelijkend onderzoek van de Universiteit van Oxford blijkt dat bestuurders na veel te optimistische schattingen over dergelijke projecten in de praktijk nooit durven te stoppen en in plaats daarvan krankzinnige budgetoverschrijdingen (blijven) goedkeuren. Er treedt hier voortdurend een vorm van tunnelvisie op, waardoor bestuurders niet meer in staat zijn om objectief te oordelen over hun eigen plannen en hun eigen gedrag. Daarom wil Nederland Lokaal dat er voor alle grote projecten in Nederland, niet alleen landelijk maar ook lokaal, als het gaat om dure gemeentehuizen, prestigieuze nieuwbouwplannen van scholen of alle andere mogelijke grote financiële operaties een *onafhankelijk oordeel* wordt gevraagd, waarbij ook essentieel is dat de kerngegevens en oordelen transparant en openbaar gepresenteerd worden. Wij zijn van plan om dit de WILLEM BOS TOETS te noemen, naar de ingenieur van Rijkswaterstaat die destijds een perfect alternatief voor de HSL uitwerkte, met een tracé dat langs het bestaande spoor liep, Den Haag aandeed.....en maar enkele minuten meer reistijd kostte dan het nu aangelegde tracé met de tunnel van 1 miljard onder het Groene Hart (een beter voorbeeld van tunnelvisie kunnen wij ook niet bedenken).

Behalve deze toetsing op grote uitgaven, willen wij ook gebruik maken van een groot aantal analyses van de 'insiders zelf', de mensen die onderwijs, zorg, hulp etc. uitvoeren. Telkens blijkt uit deze analyses *dat de overheid enorm inefficiënt is in de uitvoering*. Of het nu gaat om het innen van belastingen of het verlenen van zorg, er worden miljoenen tot miljarden verspild door bureaucratie, langs elkaar heen werkende instellingen en door gewoon niet te luisteren naar wat mensen echt nodig hebbenmaar in plaats daarvan gewoon door te gaan met het produceren van zinloos aanbod. Cruciaal daarbij is dat al dat geld, met name ook in de hulpverlening, *wordt uitgegeven zonder dat het effect ervan in kaart wordt gebracht*. Verantwoording hoeft alleen maar plaats te vinden in de vorm van het voldoen aan papieren criteria, het uitgeven van geld aan de daarvoor gemaakte planning. Sterker nog: wie een slimme manier vindt om iets beter en goedkoper te doen kan een boete krijgen wegens het uitgeven van geld uit verkeerde potjes.

In het overzicht dat volgt is een aantal voorbeelden van evidente verspilling – en de vaak even evidente oplossingen daarvoor – op een rij gezet. Alleen deze voorbeelden bedragen al meer dan 20 miljard.....aan geld dat we volgens Nederland Lokaal gewoon niet hoeven uit te geven. Of dus in kunnen zetten op terreinen waar het wel nodig is: als we bijvoorbeeld miljarden winnen doordat bij complexe hulpvragen niet meer twintig hulpverleners langs elkaar heen werken, dan kunnen we die miljarden aan personeelskosten – want daar gaat het om – inzetten voor meer handen aan het bed in de verpleeghuizen, en verminderen dus de tekorten in de zorg.

Want het gaat Nederland Lokaal om de *kwaliteit van de samenleving*: wat we nu zien gebeuren is dat de verspilling doorgaat en de landelijke partijen het mes zetten in belangrijke voorzieningen. Wij zien dat anders: het zijn niet de burgers van dit land die teveel uitgeven, maar het zijn de politici die gemeenschapsgeld (heel) slecht aan het beheren zijn. Daar moet een einde aan komen.

BESTRIJDING VERSPILLING

1. Verspilling aan zinloze plannen.

Bijvoorbeeld:

5 miljard fiscale steun aan olie-industrie

3 miljard aanleg windmolenparken

4 miljard ICT-projecten overheid

12 miljard

Nederland Lokaal wil dergelijke subsidies aan het bedrijfsleven vervangen door belastingvoordelen, die (dus) alleen worden toegekend als er daadwerkelijk door bedrijven zelf wordt geïnvesteerd en ook rendement wordt geboekt. Hierdoor verdwijnt de administratieve rompslomp 'vooraf' bij subsidiebeoordeling en is de controle achteraf eenvoudig op accountantsbasis uit te voeren. Dit beleid wil Nederland Lokaal ook inzetten bij het toekennen van de huidige innovatiesubsidies aan door de overheid geselecteerde sectoren, wat wil zeggen geen selectie meer door de overheid (niemand kan de innovatie voorspellen), maar honorering van echte initiatieven.

2. Verbetering uitvoering.

Bijvoorbeeld

2,5 miljard verbetering inning belasting binnenland

5 miljard controle belastingvlucht particulieren buitenland

2,5 miljard efficiency gezinnen met complexe problemen

1,5 miljard effectieve ontwikkelingshulp

2 miljard einde rondpompen EU-structuurfondsen

1 miljard afschaffing indicaties CIZ

1 miljard hergebruik middelen AWBZ, Thuiszorg

2 miljard doublures in ouderenzorg

2 miljard doublures gezondheidszorg

19,5 miljard

Op elk van de genoemde terreinen zijn er onafhankelijke studies verschenen die zeer scherp laten zien wat er fout gaat in de uitvoering. De belastingdienst heeft gewoon de mensen niet om de inning van openstaande rekeningen voor elkaar te krijgen, laat staan om de – volgens specialisten bijna 37 miljard – door particulieren en bedrijven naar het buitenland gesluisde geld na te gaan. Met het oog op dit soort bedragen is 5 miljard ‘terughalen’ nog vrij weinig!

Dan zijn er de evidente efficiencyproblemen in de zorgsector. Interne experimenten van geriaters die per cliënt alle inspanningen op een rij zetten laten zien hoeveel er volledig nutteloos aan oudere patiënten wordt gedaan (vaak met negatieve effecten). Verkeerde prikkels leiden tot de uitgave van miljarden op die manier. Datzelfde geldt voor het dolgedraaide systeem van hulp aan gezinnen met complexe problemen, waar vaak meer dan 10 instellingen langs elkaar heen werken....zonder echte hulp te bieden.

Ook de verspilling in AWBZ en Thuiszorg doordat er veel te veel middelen ter beschikking gesteld worden is uit de sector zelf aan de kaak gesteld. In al deze gevallen stellen de specialisten dat er zeker een kwart van de middelen verspild wordt aan indicatie-bureaucratie, langs elkaar heen werken en vooral overbodig aanbod waar niemand op zit te wachten. Als we bedenken dat er per jaar 16 miljard naar ouderenzorg gaat, meer dan 10 miljard naar gezinnen met complexe problemen en bijna 30 miljard naar de AWBZ....dan is op grond van de analyses van de experts het bedrag aan verspilling in de orde van grootte van 10 tot 15 miljard. Dat blijkt ook overigens uit internationale vergelijkingen: wij spenderen hier 8 procent van het BNP aan tegen 2-3 procent elders, dat is zelfs meer dan het dubbele. Nederland Lokaal heeft niet de illusie om dat allemaal in een keer aan te kunnen pakken, de bedragen die wij inboeken worden echter door experts concreet genoemd als per direct haalbaar.

3. Verbetering budgetbeheer en controle door overheid betaalde instellingen

In totaal verwachten we met de beide bovenstaande acties, het schrappen van allerlei zeer onzekere ‘investeringen’ en het scherp controleren op doublures, overhead, etc. in de uitvoerende sectoren al meer dan 30 miljard aan verspilling per jaar te kunnen tegengaan. Daarbij hebben we zeer bewust een sector als het onderwijs niet ‘meegenomen’, omdat we van mening zijn dat alle inefficiëntie die daar zeker is vooral ten koste is gegaan van het onderwijzende personeel....en daarmee van de leerlingen. SCP en CPB hebben laten zien dat de kosten van het onderwijs met een derde zijn gestegen, zonder dat daar enig rendement tegenover staat....en het onderwijsrendement moet echt hoger. Alle efficiencyverbetering in het onderwijs moet dus direct ten goede komen aan zaken als minder leerlingen per klas, ondersteuning van onderwijzend personeel, etc.

Dat is echter niet alles! In de afgelopen jaren is gebleken dat de bestuurders van de grote door fusies ontstane ‘zorg- en onderwijsconglomeraten’ gedrag vertoond hebben – niet allemaal uiteraard – dat we als megalomaan kunnen betitelen. Net als veel gemeentebestuurders hebben zij onverantwoord veel geld gestoken in prestigieuze gebouwen....voor bedragen waarbij hun salarisverhogingen in het niet vallen. Die pakken we natuurlijk ook aan, maar Nederland Lokaal is van plan om het toezicht op al degenen die de verantwoording (willen) dragen voor het uitgeven van overheidsgeld te vergroten. Niet overigens door bureaucratie, maar door de invoering van een *nieuw toezichtmodel*, waarbij instellingen verplicht zijn om een serieuze raad van toezicht in te stellen met echt externe en onafhankelijke commissarissen...in plaats van hun eigen (politieke) vriendjes, zoals nu evident het geval is.

Voor deze operatie noemen we geen bedragen, we wijzen er slechts op dat er in de afgelopen jaren voor enkele miljarden prestigieuze gebouwen zijn neergezet en voor tientallen miljarden gigantische – nu soms leegstaande! – schoolgebouwen. En er is voor miljarden gespeculeerd met allerlei derivaten. We denken dus dat het weinig moeite zal kosten om op dit terrein ook een kleine tien miljard aan verspilling te voorkomen.

Samengevat denkt Nederland Lokaal dat er minstens 40 miljard en waarschijnlijk nog wel meer per jaar wordt verspild door ondoordachte uitgaven en slecht beheer door de landelijke overheid *zelf*. Onze oplossing is eigenlijk heel simpel: wij gaan het huishoudboekje van de overheid *beheren zoals u uw eigen huishoudboekje beheert*. En zoals ook ieder bedrijf handelt als het even tegenzit: met de stofkam door de kosten heen, zodat er goed gewerkt kan blijven worden zonder kwaliteitsverlies.

Nederland Lokaal, 7 augustus 2012

www.nederlandlokaal.nl

Nederland NNL
Lokaal